

ingediend op **1067** (2021-2022) – Nr. 1
15 december 2021 (2021-2022)

Verslag van het verzoekschrift

namens de Commissie voor Binnenlands Bestuur,
Gelijke Kansen en Inburgering
uitgebracht door Kurt De Loor

over de indeling van Zwijndrecht
in de regio Waasland
in plaats van in de regio Antwerpen

Samenstelling van de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering:

Voorzitter: Kris Van Dijck.

Vaste leden:

Maaïke De Vreese, Nadia Sminate, Annabel Tavernier, Kris Van Dijck, Paul Van Miert;
Yves Buysse, Chris Janssens, Sam Van Rooy;
Katrien Partyka, Brecht Warnez;
Tom Ongena, Bart Tommelein;
An Moerenhout, Jeremie Vaneekhout;
Maxim Veys.

Plaatsvervangers:

Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Bert Maertens, Freya Perdaens, Elke Sleurs;
Adeline Blancquaert, Guy D'haeseleer, Kristof Slagmulder;
Koen Van den Heuvel, Hilâl Yalçın;
Stephanie D'Hose, Emmily Talpe;
Meyrem Almaci, Celia Groothedde;
Kurt De Loor.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

1. Procedure	4
2. Inhoud van het verzoekschrift	4
3. Bespreking	4
4. Conclusie	6
Bijlage: Antwoord van de Vlaamse Regering	7

1. Procedure

Op 14 juni 2021 werd een verzoekschrift ingediend over de indeling van Zwijndrecht in de regio Waasland in plaats van in de regio Antwerpen.

De verzoekers gaven de volgende titel aan hun verzoekschrift: 'Verzoekschrift aan het Vlaams Parlement i.v.m. de regiovorming en de indeling van Zwijndrecht in de regio Waasland i.p.v. in de regio Antwerpen'.

Het verzoekschrift werd op 30 juni 2021 ontvankelijk verklaard en voor verdere behandeling verwezen naar de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering.

De commissie besprak het verzoekschrift een eerste maal op 12 oktober 2021 en besliste het conform artikel 101, 7, van het Reglement van het Vlaams Parlement naar de regering te verwijzen met het verzoek omtrent de inhoud ervan uitleg te verstrekken.

(Deze vergadering werd als hybride vergadering georganiseerd.)

2. Inhoud van het verzoekschrift

De gemeente Zwijndrecht stelde de Vlaamse overheid reeds in kennis van haar bezwaren tegen de geplande indeling in de referentieregio Antwerpen. De verzoekers wensen het standpunt van de gemeente, daarin gesteund door de Wase partners, verder te verduidelijken.

De gemeente is niet gekant tegen de doelstellingen van de regiovorming, namelijk komen tot een efficiënte, slagkrachtige, transparante, burgergerichte en toegankelijke overheid door te zorgen voor meer coherentie en vereenvoudiging in de samenwerkingsverbanden die gemeenten aangaan. Hun gemeentebestuur is er echter van overtuigd dat een indeling van de gemeente Zwijndrecht bij de regio Antwerpen in de praktijk contraproductief zal werken en dat tal van belangrijke uitzonderingen op de samenwerkingen binnen de referentieregio dan nodig zullen zijn. De doelstellingen kunnen wel coherent en veel beter bereikt worden in de schoot van de regio Waasland. Aangezien het overgrote deel van de – veelal bottom-up opgebouwde – samenwerkingen van Zwijndrecht gesitueerd is in de regio Waasland en daarbinnen goed functioneert, zal de verplichte indeling bij de regio Antwerpen een zware impact hebben, niet alleen voor het bestuur maar vooral ook voor de dienstverlening aan de burger.

Tot op heden heeft de gemeente geen inhoudelijk antwoord gekregen op haar argumenten die het verzoek tot indeling bij de regio Waasland verantwoorden. De verzoekers kunnen zich niet van de indruk ontdoen dat dit nooit ernstig en zorgvuldig werd afgewogen. Nochtans is er op het terrein eensgezindheid: zowel Zwijndrecht als de betrokken Wase gemeenten staan samen achter een Wase regio met inbegrip van Zwijndrecht.

De verzoekers vragen het Vlaams Parlement om de vooropgestelde indeling te heroverwegen binnen het verdere besluitvormingsproces.

3. Bespreking

Op 14 december 2021 werd het verzoekschrift opnieuw toegevoegd aan de agenda van de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering. De commissie had inmiddels op 23 november 2021 het antwoord van Vlaams minister Bart Somers ontvangen.

(Deze vergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

Kris Van Dijck, commissievoorzitter, verwijst naar het antwoord van minister Bart Somers op het verzoekschrift (als bijlage).

Kurt De Loor verwijst naar de eerdere discussies in de commissie over de regiovorming naar aanleiding van tal van vragen om uitleg en een gedachtewisseling (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 721/1) met de minister over dit onderwerp. De spreker heeft begrip voor de indieners van het verzoekschrift. Zij verwijzen naar een motie die unaniem is aangenomen door de gemeenteraad van Zwijndrecht in maart 2021. Daarin wordt er op gewezen dat 75 procent van de samenwerkingsverbanden van de gemeente zich in het Waasland situeert. Ook de overige gemeenten uit de regio Waasland steunen Zwijndrecht om bij die regio aan te sluiten. Er is verder het advies van de gouverneur van Oost-Vlaanderen dat positief staat tegenover het opnemen van Zwijndrecht bij de regio Waasland. Een aantal belangrijke samenwerkingsverbanden van de gemeente, onder meer inzake ouderenzorg, situeren zich in het Waasland.

De spreker vindt dit belangwekkende en doorwegende argumenten. Hij meent ook dat er in het geval van Zwijndrecht, bij een indeling bij de regio Antwerpen, sprake is van een top-downbenadering. Dat was aanvankelijk absoluut niet het uitgangspunt van de regiovorming. Het zou initieel immers een bottom-upverhaal worden. Bovendien wordt in dit dossier de lokale autonomie uitgehold. Dat kan leiden tot een verzwakking van het draagvlak voor de regiovorming.

Jeremie Vaneekhout sluit zich hier namens de Groenfractie uitdrukkelijk bij aan. Hij vindt het onbegrijpelijk dat de minister doof blijft voor de vele argumenten die ervoor pleiten Zwijndrecht bij de regio Waasland in te delen. Het gaat zeker niet om een lichtzinnig ingediend verzoekschrift. De verzoekers zijn lokale politieke actoren die het traject op een diepgaande manier hebben opgevolgd. Het afwijzen van het verzoekschrift door de Vlaamse Regering gaat eigenlijk in tegen alles waar deze Vlaamse Regering tegenover de lokale besturen voor zegt te staan. Dit is bijzonder jammer voor de dynamiek die er in Zwijndrecht en omstreken bestaat op het vlak van bestuurlijke samenwerking. Het ondergraaft de geloofwaardigheid van het beleid in het algemeen en de regiovorming in het bijzonder. De spreker kan dan ook niet instemmen met de conclusies zoals die in de reactie van de Vlaamse Regering aan de commissie worden voorgelegd.

Koen Van den Heuvel zegt dat het antwoord van de minister in de lijn ligt van eerdere beslissingen van de Vlaamse Regering omtrent de regiovorming. Wanneer het over grensgevallen gaat, moet men uiteindelijk een keuze maken. Het kan niet ontkend worden dat er in dit geval een groot draagvlak bestaat om Zwijndrecht bij de Wase regio te voegen. Dat blijkt overduidelijk uit het unanieme standpunt van de gemeenteraad, waarin vertegenwoordigers van alle politieke fracties zetelen. De Vlaamse Regering heeft een andere afweging gemaakt op basis van andere argumenten, waarvan de spreker akte neemt. Het is voor hem belangrijk dat het 'pas toe of leg uit'-principe bij dergelijke grensgevallen op een voluntaristische manier wordt toegepast. Dit betekent dat men dossier per dossier de nodige afwegingen moet maken. Ter illustratie wordt verwezen naar de afbakening van de werkingsgebieden van de woonmaatschappijen, waarbij Zwijndrecht niet bij de Antwerpse maar bij de Wase regio wordt ingedeeld.

Jeremie Vaneekhout bevestigt dit laatste. Hij hoopt dat die dynamieken en principes, die rekening houden met de lokale realiteit, trouw zullen worden gevolgd door de Vlaamse Regering. Als er echter in 80 procent van de gevallen moet worden afgeweken van de gekozen regiovorming, is dat een belangrijke aanwijzing dat de indeling niet juist is gebeurd.

Koen Van den Heuvel stelt dat er dossier per dossier moet worden bekeken wat de beste indeling is. Hij verwijst naar de bestaande samenwerkingsverbanden, de vervoersregio's, de economische intercommunale waarin Zwijndrecht al jaren deel uitmaakt van de Antwerpse regio enzovoort. Het beeld is dan ook niet eenduidig. Hij stelt voor om pragmatisch te werk te gaan en moedigt de Vlaamse Regering aan om elk dossier op een voluntaristische manier te bekijken.

Kris Van Dijck zegt dat zijn fractie nog steeds de algemene principes van de regiovorming steunt. Hij beseft dat het niet altijd om een eenvoudige oefening gaat maar kan zich wel vinden in de gemaakte afbakeningen, ook omdat het steeds mogelijk blijft om relevante samenwerkingen buiten de regiogrenzen aan te houden of op te starten.

4. Conclusie

De *commissievoorzitter* stelt vast dat er geen eensgezindheid in de commissie bestaat over de conclusie die aan het verzoekschrift moet worden gegeven en legt het daarom ter stemming voor.

Het verzoekschrift dat ertoe strekt de indeling van de gemeente Zwijndrecht bij de regio Antwerpen te heroverwegen binnen het verdere besluitvormingsproces van de regiovorming, wordt verworpen met 8 stemmen tegen 4.

Kris VAN DIJCK,
voorzitter

Kurt DE LOOR,
verslaggever

BIJLAGE:

Antwoord van minister Bart Somers op het verzoekschrift

Vlaamse Regering

Bart Somers
Viceminister-president van de Vlaamse
Regering, Vlaams minister van
Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken,
Inburgering en Gelijke kansen
Arenberggebouw
Arenbergstraat 7
1000 BRUSSEL
T 02 552 69 00
F 02 552 69 01
www.vlaanderen.be

De heer Kris Van Dijck
Voorzitter van de Commissie voor Binnenlands Bestuur,
Gelijke Kansen en Inburgering
Vlaams Parlement
1000 BRUSSEL

uw bericht van 13 oktober 2021	uw kenmerk	ons kenmerk VZS 49	bijlagen /
vragen naar/e-mail Tom Nulens Thomas.Nulens@vlaanderen.be		telefoonnummer 0472/73 80 03	datum

Betreft: verzoekschrift nr. 49 van 11 juni 2021 i.v.m. regiovorming en de indeling van Zwijndrecht in de regio Waasland i.p.v. in de regio Antwerpen

Geachte heer Van Dijck,

U bezorgde mij een verzoekschrift van 11 juni 2021 i.v.m. regiovorming en de indeling van Zwijndrecht in de regio Waasland i.p.v. in de regio Antwerpen.

Inhoud van het verzoekschrift

De verzoeker vraagt om de indeling van Zwijndrecht in de regio Antwerpen te heroverwegen binnen het verdere besluitvormingsproces van de regiovorming.

Federale bestuurlijke indelingen kunnen geen doorslaggevend criterium zijn

De verzoeker argumenteert dat de bestaande bestuurlijke indelingen die behoren tot de federale bevoegdheid, geen essentiële randvoorwaarde zijn voor de regiovorming in Vlaanderen. De samenwerkingen van Zwijndrecht op het vlak van veiligheid bevinden zich in de Regio Antwerpen.

Vanuit Vlaanderen opgelegde samenwerkingen

De verzoeker verwijst naar een aantal vanuit Vlaanderen opgelegde samenwerkingsverbanden die Zwijndrecht verbinden met het Waasland. Concreet gaat het om de eerstelijnszones en de (nog niet formeel afgebakende)

regionale zorgzones. In de vervoerregio en de (nog te vormen) woonmaatschappij werkt Zwijndrecht samen met gemeenten uit Regio Antwerpen.

Vanuit Vlaanderen gestimuleerde samenwerkingen en andere samenwerkingen

De verzoeker geeft een uitgebreid overzicht van samenwerkingsverbanden die vanuit Vlaanderen worden gestimuleerd. Binnen de beleidsdomeinen met persoonsgebonden materies is Zwijndrecht hoofdzakelijk gericht op het Waasland. Voor de grondgebonden materies heeft Zwijndrecht evengoed samenwerkingen met Antwerpse gemeenten.

Geografische ligging van Zwijndrecht

Verzoeker argumenteert dat de geografische ligging van Zwijndrecht doorgedreven samenwerking met andere vergelijkbare gemeenten uit de provincie Antwerpen verhindert. Zwijndrecht ligt op de grens tussen de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen. In Regio Antwerpen heeft de gemeente 1 buur, nl. stad Antwerpen. De andere buurgemeenten van Zwijndrecht, Beveren en Kruibeke, liggen in het Waasland.

Vaststellingen en conclusie

Voorerst wil ik wijzen op het debat dat over dit thema is gevoerd in uw Commissie op dinsdag 4 mei 2021 naar aanleiding van een vraag om uitleg van de heer Björn Rzoska over de impact van de regiovorming op het Waasland. Tijdens dat debat heb ik uitvoerig het standpunt van de Vlaamse Regering toegelicht en werd dieper ingegaan op verschillende aspecten die de verzoeker aanhaalt. Het lijkt me daarom nuttig om de verzoeker te wijzen op het verslag van deze commissievergadering¹. Ik geef hieronder kort de hoofdlijnen van het standpunt weer:

- De indeling in referentieregio's is het resultaat van een consultatietraject waarbij feedback werd gevraagd van zowel de lokale besturen, gebundeld in een advies van de gouverneur, als van de Vlaamse sectorale beleidsdomeinen, gebundeld in een advies van de bevoegde ministers.
- In dat consultatietraject uitte de gemeente Zwijndrecht haar voorkeur voor een indeling bij het Waasland. Dat standpunt werd ondersteund door de Wase gemeenten. Dat zijn enkele van de puzzelstukken in de regioafbakening. Maar de puzzel heeft ook nog andere stukken. Er is het advies van Vlaams minister van Mobiliteit Lydia Peeters. Zij vroeg om de referentieregio's zo dicht mogelijk te laten aansluiten bij de indeling in vervoerregio's. Zwijndrecht maakt deel uit van vervoerregio Antwerpen. Er is ook het standpunt van de stad Antwerpen, die gevraagd had om de regio's aan te passen naar de feitelijke vorm van Fluvius Antwerpen, de vervoerregio Antwerpen en IGEAN. En er zijn de bestaande federale indelingen, waarin Zwijndrecht overwegend samenwerkt met gemeenten uit Regio Antwerpen.
- Al deze puzzelstukken samen hebben ertoe geleid dat de Vlaamse Regering gekozen heeft voor een indeling van Zwijndrecht bij de referentieregio Regio Antwerpen.
- De Vlaamse Regering heeft op 12 maart 2021 een beslissing genomen over de definitieve afbakening van de referentieregio's. Daarmee kwam voor vier van de vijf Vlaamse provincies een einde aan het afbakeningstraject. Een wijziging van de indeling in referentieregio's voor de gemeente Zwijndrecht is dus niet aan de orde.

¹ <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementair-werk/commissies/commissievergaderingen/1508763/verslag/1511665>

- Ik wil wel benadrukken dat de regioafbakening samenwerkingen tussen lokale besturen uit verschillende regio's niet uitsluit. We hanteren daarvoor het 'pas toe of leg uit'-principe. We gaan uit van het algemeen principe dat samenwerkingen passen binnen of samenvallen met een referentieregio. Afwijken kan indien daar een grondige motivatie voor wordt gegeven en enkel op het niveau van een individueel samenwerkingsverband.

Ik hoop dat dit een voldoende antwoord biedt op uw vraag.

Met hoogachting,

Getekend door: Bartolomeus Somers (Sig)
Getekend op: 2021-11-23 10:48:47 +01:0
Reden: ik keur dit document goed

Bart Somers

Bart Somers

Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke kansen